

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 25712-11-22 אורן ואח' נ' פלונית ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופטת יעל מושקוביץ

תובעים

1. יצחק אורן
2. ליאורה אורן
ע"י ב"כ עוה"ד פריידין

נגד

נתבעים

1. פלונית
2. א. פלונית - בנין והנדסה בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד סביל

החלטה

בפני בקשת הנתבעות להתיר את חקירתם הנגדית של מר ניסן פלונית (להלן: "מר פלונית") והגב' פלונית (להלן: "הגב' פלונית") בהיוועדות חזותית מקליפורניה, ארה"ב, בהתאם להוראת [תקנה 72 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018](#) (להלן: "התקנות").

א. רקע עובדתי קצר – המחלוקות בין הצדדים מושא ההליך

1. בפני תביעת התובעים במסגרתה טוענים הם כי הנתבעות הפרו את התחייבותן למכור להם בית צמוד קרקע שיוזם ונבנה על ידן, וזאת לאחר שסוכם בין הצדדים מחיר הנכס ומועד מסירתו. התובעים, לטענתם, הסתמכו על הסכמות אלו, ובין היתר מכרו את בית מגוריהם ומשהפרו הנתבעות את ההסכמות, נגרמו לתובעים נזקים כספיים אותם הם תובעים בתביעה כאן.

2. אציין כבר עתה, כי שמעתי את עדויות כלל עדי התובעים ואת עדויות חלק מעדי הנתבעות ונותרו לשמיעה שתי העדויות מושא הבקשה כאן. בנסיבות אלה, המחלוקות העובדתיות והמשפטיות כבר התגבשו כמעט במלואן. מטבע הדברים לא אתייחס לעדויות שנשמעו בפני ולצורך הכרעה בבקשה כאן, אף אין בכך צורך.

תמצית טענות התובעים בכתב התביעה

3. בבסיס כתב התביעה הטענה, כי הנתבעות יזמו, הקימו ושיווקו מכירת ארבעה בתים צמודי קרקע בהוד השרון. הבתים הוקמו על מקרקעין שבבעלות הנתבעת 1, הגב' פלונית, ונבנו על ידי חברת הבנייה המשפחתית, חברת "א. פלונית - בנין והנדסה בע"מ" (הנתבעת 2). התובעים ניהלו מו"מ לרכישת אחד הבתים (לעיל ולהלן: "**הנכס**"), והוסכם בין הצדדים, בעל פה, בשלהי שנת 2020, כי הנכס יימכר לתובעים תמורת סך של 5,800,000 ₪, כאשר מועד סיום הבנייה ומסירת החזקה נקבעו לחודש ספטמבר 2021.
4. לטענת התובעים, בשלב מסוים ועוד טרם הוחלפו טיטות הסכם מכר, הודיעו הנתבעות כי לא יוכלו לחתום על הסכם המכר לאור שיקולי מס שונים אך התחייבו כי לכשתוסר המניעה הנכס יימכר להם. לטענת התובעים, אף לאחר הודעה זו של הנתבעות, הם ביקשו מהנתבעות לבצע שינויים פנימיים בתכנון הנכס והנתבעות אכן שינו את התכנון לבקשתם והם אף שילמו עבור שדרוגים אצל ספקי הקרמיקה והמטבחים, התנהלות שאך חיזקה וגיבשה את הבנתם כי ההסכמה בנוגע למכר הנכס שרירה וקיימת.
5. בהסתמך על מצגי הנתבעות לפיהם ההסכמה בנוגע למכר תקפה ובידיעת הנתבעות, מכרו התובעים בחודש פברואר 2021 את בית מגוריהם. לטענת התובעים ביתם נמכר במחיר מופחת, וזאת במטרה להעמיד את ההון הנדרש לרכישת הנכס במועד שסוכם בין הצדדים, ספטמבר 2021.
6. בחודש יולי 2021, לאחר שמכרו התובעים את ביתם, הודיעו הנתבעות כי משיקולי מס יוכלו למכור את הנכס רק בחלוף מספר שנים מקבלת טופס 4 וכי מועד השלמת הבנייה ידחה. לטענת התובעים, חלף הסכם המכר המובטח, הציעו הנתבעות כי התובעים ישכרו את הנכס אך הסכם השכירות שהוצע להם היה עמום ודרקוני ורוקן מתוכן את מלוא זכויותיהם כרוכשים תוך שבמהלך ניהול המו"מ בנוגע להסכם השכירות אף נדחה שוב ושוב מועד האכלוס המשוער. בדיעבד, התברר לתובעים כי במקביל, החלו הנתבעות לנהל משא ומתן חשאי למכירת יחידה אחרת מתוך ארבע היחידות שבנו ובסופו של יום מכרו את היחידה האחרת, לצד שלישי במחיר גבוה מהמחיר שסוכם עם התובעים בנוגע לנכס. לטענת התובעים זהו הטעם האמיתי לסירובן של הנתבעות למכור להם את הנכס.
7. לטענת התובעים התנהלות הנתבעות גרמה להם לנזקים כספיים; הם מכרו את בית מגוריהם תוך צפייה לרכוש את הנכס, משהתחוויר להם כי לא יוכלו לרכוש את הנכס בחודש ספטמבר 2021 הם נאלצו לרכוש דירת מגורים ולא בית צמוד קרקע ונאלצו לשלם דמי שכירות לאור העובדה שדירת המגורים שרכשו היתה בבניה. לטענתם, עלה ערכו של הנכס לאין שיעור ביחס לדירה אותה הם רכשו ואף ביחס לבית אותו מכרו והנתבעות אחראיות לנזקים אלו.

תמצית טענות הנתבעות בכתב הגנתן

8. הנתבעות אינן כופרות בעיקר העובדות; לטענתן, אכן התנהל בשלהי שנת 2020 מו"מ לרכישת הנכס, התובעים אף הופנו לספקי קרמיקה ומטבח לבחון שדרוגים אפשריים (אם כי לטענתן הדבר רלוונטי הן לרוכשים פוטנציאליים והן לשוכרים פוטנציאליים). בשלב מוקדם, עוד בשנת 2020 וטרם שהוחלפו טיטות הסכם מכר בין הצדדים, הודיעו לתובעים כי לא יוכלו לחתום על הסכם המכר וזאת משיקולי מס של הנתבעות. בנסיבות אלה הוחלפו בין הצדדים רק טיטות הסכם שכירות ולא היתה מניעה לנהל מו"מ עם התובעים לרכישת הנכס ככל שיבשילו לכך התנאים ותוסר המניעה בהיבט המס. בסופו של יום לא נחתם הסכם השכירות בשל סירובם של התובעים לחתום על סעיף ויתור תביעות וזאת אף שבזמן אמת הצהירו התובעים כי אין ולא תהיינה להם כל טענות כלפי הנתבעות בעניין המו"מ שהתנהל לרכישת הנכס.

9. במישור הכספי טוענות הנתבעות, כי אין להן כל אחריות להחלטות שבוצעו על ידי התובעים, הן לעניין מכירת ביתם הקודם (מועד או מחיר) והן לעניין רכישת הדירה הנוכחית בה הם מתגוררים. החלטת התובעים למכור את ביתם הקודם התקבלה על דעתם בלבד חודשים לאחר שהובהר להם כי משיקולי מס לא ייחתם עמם הסכם מכר במועד שעליו דובר. בנוסף, הטענה בדבר עליית שווי נכסי הנדל"ן לא פגעה בתובעים שכן הם רכשו דירה שאף ערכה עלה ועל כן אף הם הרוויחו מעליית המחירים בשוק.

ב. הבקשה לגביית עדות בהיוועדות חזותית

תמצית טענות המבקשות

10. ביום **01.05.26** הגישו הנתבעות את הבקשה כאן, לפיה, הגב' פלונית (הנתבעת 1) ומר ניסן פלונית, בנה, אשר ניהל את עיקר המו"מ עם התובעים בשם הנתבעות, יעידו בהיוועדות חזותית.

11. **בכל הנוגע לגב' פלונית** נטען, כי מדובר באישה בת 77 הסובלת מבעיות בריאותיות מורכבות, בעיות גב עצביות, בעיות לבביות והיסטוריה אונקולוגית, המציבות אותה בסיכון רפואי נוכח טיסה ממושכת. על פי הטענה, הגב' פלונית אמורה היתה לטוס לארצות הברית על מנת לשהות לצד שני בניה המתגוררים שם, בחודש ינואר 2026. בשל מצבה הבריאותי ובשל נסיבות חיצוניות נדחתה טיסתה לתחילת חודש מרץ. בהמשך, המלחמה והמצב הביטחוני הובילו לדחיות נוספות של טיסתה, כך שבפועל היא טסה לארה"ב רק בתחילת חודש אפריל 2026. הלחץ שנוצר בתקופה זו יצרו אצלה חשש ממשי מחזרה לישראל, בין היתר נוכח אי הוודאות בכל הנוגע לטיסות ולעיכובים אפשריים נוספים. מכלול נסיבות אלה הופך את חובתה להתייצב פיזית לדיון למעמסה חריגה ובלתי מידתית.

12. לביסוס הבקשה צורף מכתב מיום 27.04.26 מאת פרופ' אברהם שוטר, מומחה למחלות לב ממנו עולה, כי בשנים 2005, 2010 ו-2016 עברה הגב' פלונית טיפולים אונקולוגיים וכי היא סובלת מבעיות עצביות בגב. עוד צוין במכתב, כי "תחת הטיפול התרופתי באי ספיקת לב חל

שיפור", וכי "למרות שחזרה לתפקד באופן סדיר, לאור גילה ומצבה עדיף להימנע מטיסות ארוכות הכרוכות בסיכון לבריאותה בעיקר לתופעות טרומבואמבוליות".

13. **בכל הנוגע למר פלונית** נטען, כי מרכז חייו האישיים והעסקיים מצוי מזה שנים רבות בארה"ב, וכי הוא מצוי כיום בשלב מתקדם ורגיש של הליכי הגירה לקבלת מעמד של תושב קבע. מאחר שתוקף ויזת העסקים שלו פג, הוא שוהה במדינה כדין אך אינו מחזיק בתעודת נסיעה המאפשרת לו לצאת מגבולותיה, כך שיציאה מארה"ב תוביל בוודאות לאובדן מעמדו ולחוסר יכולת לשוב אליה. לכך מתווספת העובדה, כי מר פלונית מחלים משבר בצלע המקשה עליו טיסות ארוכות. לביסוס הטענות צורף העתק מאישור השהייה של מר פלונית בארה"ב, אשר תוקפו פג ב-14.02.26, צורף העתק מטופס I-94 המאשר כי נוכחותו במדינה היא כדין עד לחודש נובמבר 2027, צורף מכתב מיום 29.04.26 מאת עורך דינו של מר פלונית המייצג אותו בענייני הגירה, מר רוב ניל, ממנו עולה, כי מר פלונית הגיש בקשת הגירה מסוג I-140, וכי על בסיסה הוגשו בקשות להתאמת סטטוס ובקשות נלוות לאישור עבודה ולאישור נסיעה ואלו נמצאות כעת בבחינה. עורך הדין מבהיר במכתבו, כי לפי תקנות ההגירה האמריקאיות, יציאה מארה"ב ללא אישור נסיעה מוקדם בעת שתלוי ועומד הליך של התאמת סטטוס, תיחשב כנטישת הבקשה ותוביל לדחייתה המיידית והוודאית. עוד צוין, כי הנפקת האישורים על ידי רשויות ההגירה עשויה לארוך מספר חודשים, וכי בתקופה זו נדרש מר פלונית לשהות פיזית בארה"ב כדי לשמור על זכאות לתושבות. כן צורף סיכום ביקור רפואי מיום 07.04.26 במסגרתו אובחן מר פלונית כסובל משבר סגור בצלע אחת בצד שמאל, ושחרר לביתו עם תוכנית טיפול הכוללת נטילת משככי כאבים לפי הצורך ומעקב רפואי בהתאם לצורך.

14. הנתבעות מדגישות, כי אל מול הנסיבות האישיות של העדים, ניצב המצב הביטחוני המורכב והבלתי יציב השורר בישראל, המביא לחוסר וודאות מובהק בכל הנוגע לתנועה האווירית, לחשש מבוסס מפני שיבושים וביטולי טיסות, ולסיכון כי העדים יאלצו להישאר בישראל באופן בלתי מתוכנן, דבר שיסב פגיעה קשה בחייהם ובעסקיהם.

15. במישור הנורמטיבי, טענו הנתבעות כי מתקיימים במלואם תנאי [תקנה 72](#) לתקנות וכי מגמת הפסיקה העדכנית היא להרחיב את השימוש בכלי ההיוועדות החזותית נוכח השיפורים הטכנולוגיים המאפשרים התרשמות ישירה ויעילה מהעדים ופיקוח בזמן אמת, בפרט בתקופות מלחמה ומצב ביטחוני חריג. לשיטתן, היעדרות לבקשה לא תגרע מזכויותיהם הדיוניות של התובעים, שכן תתאפשר חקירה נגדית מלאה ואפקטיבית, וקיימת היתכנות טכנית מוכחת לכך, כפי שאף יושם בפועל במסגרת הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים.

16. לבסוף, מבהירות הנתבעות, כי לשם הבטחת תקינות ההליך, מוסכם שהעדים יעידו בנפרד תוך הצגת תעודה מזהה ובכפוף לכל תנאי שיקבע בית המשפט.

תמצית תשובת התובעים

17. ביום **08.05.26** הוגשה תשובת התובעים **המתנגדים** לבקשה. לטענת התובעים, הבקשה מהווה שימוש לרעה בהליכי משפט ומוגשת בחוסר תום לב מובהק ובשיהוי ניכר, תוך ניסיון לקבוע עובדות בשטח. לשיטתם, דרך המלך הנהוגה בפסיקה היא שמיעת עדים בין כותלי בית המשפט על מנת לאפשר התרשמות ישירה ובלתי אמצעית מהם, והדברים מקבלים משנה תוקף בהליך דן, שבו שאלת מהימנות העדים היא סוגיית מפתח והתיק רווי בנדבכים עובדיים ובמסמכים הדורשים עימות פרונטלי, אשר ניהולם בהיוועדות מרחוק יהיה מסורבל ויפגע בניהולו התקין של ההליך.
18. התובעים מוסיפים, כי הנתבעות לא עמדו בנטל המוטל עליהן ולא הוכיחו "סיבה טובה" או קושי ממשי, להבדיל מאי-נוחות גרידא, המצדיקים סטייה מן הכלל המקובל. מעבר לכך, נטען כי הבקשה נסמכת על טענות עובדיות שאינן נתמכות בתצהיר כדן, שכן תצהירי העדים אינם מאומתי באימות קונסולרי כנדרש. עוד נטען, כי הבקשה הוגשה בניגוד [לתקנה 49\(ז\)](#) לתקנות, שכן הנתבעות לא כללו אותה ברשימת הבקשות מטעמן ואף לא ביקשו רשות חריגה להגשתה כעת, חרף ידיעתן ארוכת השנים אודות מקום מושבם של העדים ועל אף שבקשה דומה שהגישו בעבר בשלב הסעדים הזמניים כבר נדחתה.
19. לחלופין, טוענים התובעים כי לגופם של דברים אין בנמצא מניעה אמיתית להתייצבות העדים. ביחס לגב' פלונית נטען, כי מדובר באזרחית ותושבת ישראל אשר שהתה בישראל עד לאחרונה ויצאה לארה"ב רק כחודש ימים לפני מועד הדיון. התנהלותה מעידה, לטענתם, על חוסר תום לב וניסיון להימלט מאימת הדיון. התובעים מדגישים, כי המסמך הרפואי שצורף בעניינה אינו אלא מכתב כללי שאינו מופנה לבית המשפט, ואין בו קביעה לפיה מצבה הרפואי מונע ממנה לחלוטין מלהעיד או לטוס, אלא המלצה בלבד לפיה עדיף להימנע מטיסות, דבר שלא מנע ממנה לטוס לארה"ב חודש בלבד קודם לכן.
20. ביחס למר פלונית, נטען כי הוא נמנע מלצרף אישורים רשמיים מרשויות ההגירה האמריקאיות המעידים על מועד הגשת הבקשות, ובכך הסתיר שיהיו עצמי שיצר את המניעות הנטענות. התובעים מפנים לאסמכתאות מאתר רשות ההגירה האמריקאית המציעות מסלולים ייעודיים לזירוז הליכים או לקבלת אישורי נסיעה דחופים על רקע התחייבויות אישיות או משפטיות ומציינים כי מר פלונית בחר במודע שלא לפנות למסלולים אלו, באופן השומט את הקרקע תחת טענת המניעות ומציג אותה כמעשה ידיו שלו. פגיעה כזו, המבוססת על שיקולי הגירה אישיים, אינה יכולה, לשיטתם, לגבור על זכויותיהם הדיוניות.
21. בנוסף, דוחים התובעים את הטענה בנוגע למצב הביטחוני בישראל, ומצביעים על כך שאין כיום מניעה ממשית להיכנס למדינה או לצאת ממנה.
22. ביום **17.05.26** השלימו באי כוח הצדדים טיעונים בעל פה; התובעים שבו והדגישו את עמדתם לפיה הנתבעות לא עשו מאמץ סביר להתייצבותן, תוך שהם מפנים [לע"א 4649/92](#) **פקיד שומה למפעלים גדולים נ' זרח גהל**, פ"ד מז(1) 564, שנוכר בתגובתם. הנתבעות

הטעימו את הנזק הבלתי הפיך שייגרם למר פלונית אם יאלץ לעזוב את ארה"ב ללא ויזה תקפה ואת מצבה הבריאותי של הגב' פלונית, ונטען כי אף היא מצויה כעת בשלבים מוקדמים של הליכי הגירה לארה"ב.

23. בעקבות דיון זה, הגישו הנתבעות ביום **18.05.26**, בקשה לצירוף אישור רפואי נוסף מיום 15.05.26, שנערך על ידי הקרדיולוג פרופ' אברהם שוטן במיוחד לצורך הצגתו בפני בית המשפט, ממנו עולה, כי במצבה הרפואי טיסה ממושכת לישראל כרוכה בסיכון רפואי משמעותי לבריאותה, בעיקר לתופעות טרומבואמבוליות. התובעים פנו וביקשו את היסטורית הכניסות והיציאות של הגב' פלונית מישראל ואליה, וזאת נוכח טענתם, כי יש בכך בכדי להעיד על אוטנטיות הקושי הרפואי העולה ממכתב פרופ' שוטן. בהודעה שהוגשה על ידי הנתבעות ביום 29.5.2026, אליה צורף צילום מסך מעמוד הפורטל הממשלתי, נמסר כי על אף ניסיונות לא עלה בידיהם להוציא פלט כניסות ויציאות וכי ייעשה מאמץ לקבל מידע זה בהמשך. אציין כבר עתה, כי נוכח מועד הדיון הקבוע ליום 8.6.2026 והצורך במתן החלטה, לא מצאתי להמתין לנתון זה, שאף איני מייחסת לו חשיבות יתרה נוכח טעמי החלטתי להלן.

24. בנוסף, על מנת לברר לאשורה את אפשרותו של מר פלונית לחזור לארה"ב ככל שיתייצב לעדות בבית המשפט, נעשתה פניה נוספת לעו"ד המטפל בהסדרת מעמדו, מר רוב ניל (להלן: "עו"ד ניל"). ביום **21.05.26**, הגישו הנתבעות מכתב הבהרה מאת עו"ד ניל ממנו עולה, כי בקשתו של מר פלונית להתאמת סטטוס עודנה תלויה ועומדת בפני רשויות ההגירה, וכי יציאה מתחומי ארה"ב ללא אישור נסיעה מוקדם תוביל לדחייה אוטומטית של בקשת התושבות ולשלילת זכות החזרה שלו. עוד הובהר, כי מסלול החירום להנפקת אישור נסיעה אליו הפנו התובעים, שמור אך ורק לנסיבות הומניטריות קיצוניות, כגון מחלה קשה, מוות של בן משפחה מדרגה ראשונה או צורך רפואי דחוף, וכי התייצבות למתן עדות בהליך אזרחי אינה באה בגדרן. הנתבעות צירפו אישור לפיו מועד כניסתו האחרון של מר פלונית לארה"ב היה בחודש נובמבר 2025.

25. יצוין, כי נוכח העובדה שעל פי מכתב עו"ד ניל הסדרת מעמדו של מר פלונית עשויה לארוך מספר חודשים, התובעים אינם נכונים לדחיית מועד הדיון לצורך שמיעתו באולם בית המשפט ועומדים על כך שיגיע ליתן עדות במועד שנקבע, היינו ביום 8.6.2026 וזאת מהטעמים המשפטיים שהועלו על ידם.

ג. דיון והכרעה

1. המסגרת הנורמטיבית

26. תקנה [72 \(א\)](#) לתקנות קובעת את המסגרת הדיונית לבחינת בקשה לשמיעת עד בהיוועדות חזותית וזוהי לשונה:

(א) בית המשפט רשאי להתיר שמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית בתוך שטחה של מדינת ישראל או מחוצה לה לפי הוראות שייתן, אם השתכנע כי התקיימו התנאים האלה:

- (1) הגעתו של העד לבית המשפט שבו נדונה התובענה שבעניינה הוא נדרש להעיד תקשה עליו מאוד, והוא נתן את הסכמתו למתן עדות בדרך זו;
- (2) עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות במחלוקת;
- (3) אין מניעה מבחינת מדינת החוץ לשמיעת עדות בדרך זו בתחומה.

27. לבית המשפט נתון אפוא שיקול דעת רחב להתיר את שמיעת העדות בדרך של היוועדות חזותית, שכן המחוקק נקט בלשון "רשאי", ועל בית המשפט לשקול בית היתר, האם הגעתו של העד לבית המשפט תקשה עליו מאוד, לבחון את מידת חיוניותה של העדות והאם אין מניעה מבחינת מדיניות החוץ לשמיעת עדות בדרך זו בתחומה.

28. על אף לשון [תקנה 72](#), נקבע בפסיקה כי "דרך המלך" עודנה עדות באולם בית המשפט וכי על בית המשפט לשקול, בנוסף לתנאים הקבועים [בתקנה 72](#), את תום לבו של מגיש הבקשה והאם קיימת סיבה טובה לכך כי עדותו תשמע בהיוועדות חזותית (ראו: [רע"א 75139-12-25](#) פלונית נ' NOTRE DAME OF JERUSALEM CENTER [נבו] (15.1.2026), [רע"א 4945/21 פלוני נ' פקיד שומה בעכו](#) [נבו] (18.7.2021) (פסקה 14) [להלן: "ענין פקיד שומה בעכו"]):

"כלל הוא, ולעניין זה אין שוני בין הליכים אזרחיים לבין ערעורי מס, כי העדת עד מחוץ לתחום השיפוט או באמצעות היוועדות חזותית, תתאפשר במקרים חריגים המצדיקים זאת בלבד, וכי "דרך המלך" עודנה שמיעת העדים באולם בית המשפט בפני המותב המנהל את הדיון, על מנת שיוכל להתרשם באופן ישיר ובלתי-אמצעי מן העדות. השיקולים המנחים בבחינת בקשה להעדה מחוץ לישראל או באמצעות היוועדות חזותית הם שהבקשה הוגשה בתום לב; כי העדות רלוונטית לשאלות העומדות במחלוקת; וכי קיימת "סיבה טובה" לכך שהעד אינו יכול למסור את עדותו בבית המשפט בישראל".

29. יחד עם זאת נקבע, כי כיום ישנה נכונות רבה יותר להיעתר לבקשה לשמיעת עדות בהיוועדות חזותית (ראו [רע"א 6128/20 בשביל הכבוד בע"מ נ' מור](#) [נבו] (3.9.2020); [בע"מ 1416/22 פלונית נ' פלוני](#) [נבו] (28.2.2022)). בתי המשפט חזרו על כך כי הקדמה הטכנולוגית מאפשרת התרשמות בלתי אמצעית מהעדים המעידים בהיוועדות חזותית והדגישו, כי חוסר יכולת להתרשם ממהימנותם תהא לרועץ דווקא לצד שביקש את העדתם באמצעות היוועדות חזותית. כך למשל, [רע"א 3772/24 ברזיו חיים רוני ואח' נ' עמליה דיין](#) [נבו] (12.5.2024) [להלן: "ענין ברזיו"]:

"אשר לחשש שהעלו המבקשים בדבר יכולתו של בית המשפט לקבוע ממצאי מהימנות על בסיס עדות הניתנת באמצעות היוועדות חזותית, אעיר בקצרה כדלהלן:

ראשית, "האמצעים הטכנולוגיים לגביית עדות מחוץ לכותלי בית המשפט העומדים לרשותנו כיום מאפשרים לבית המשפט להתרשם מן העד באופן ישיר ואף לפקח על חקירתו ולכוונה בזמן אמת. בית המשפט יכול לקבל תמונה ברורה, תרתי משמע, באשר למהימנותו של העד ועל כן קטן החשש מפני היעדרה של התרשמות ישירה מן המעיד ומן העדות". דברים אלו נקבעו ברע"א 3810/06 י. דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' גולדשטיין, פ"ד סב(3) 175, 191 (2007), לפני למעלה מחמש עשרה שנים (השופט א' גרוניס, בדעת מיעוט לעניין התוצאה במקרה הפרטני; וראו גם האמור בחוות דעתה של השופטת מ' נאור (שם, בעמוד 200); ומקל וחומר לימינו אנו.

שנית, כבר נפסק בעבר כי "אם בשל צורת ההעדה יתקשה בית המשפט להגיע לממצאים, הדבר יזקף לחובת בעל הדין שביקש כי העדות תינתן באופן זה" (עניין לוינגר, פסקה 11). גם בכך יש כדי ליתן מענה לחששם של המבקשים.

30. לצורך בחינת השאלה האם קיימת "סיבה טובה" המצדיקה סטייה ממתן עדות בבית המשפט, גיבשה הפסיקה במהלך השנים שורה של שיקולים מנחים ומשולבים (ראו: [רע"א 3810/06 י. דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין](#), פסקה 3 לפסק דינה של כבוד השופטת מ. נאור [נבו] (24.09.07) [להלן: "עניין י. דורי"]; [רע"א 8692/09 בנק דיסקונט לישראל נ' מסאלחה](#), פסקה 15 לפסק דינו של כבוד השופט א. גרוניס [נבו] (13.10.10) [להלן: "עניין בנק דיסקונט"]).

31. **תום לב ושיהוי**; בחינת תום ליבו של מגיש הבקשה, מועד הגשתה, והאם העד שהה בישראל בסמוך לפני ישיבת ההוכחות מבלי ליידע את בית המשפט (ראו: [רע"א 39258-02-26 The Schik Dynasty LLC נ' ישמח הצדיק - קהילת ברסלב בגליל \(ע"ר\) ואח'](#), פסקה 10 להחלטת כבוד השופטת ר. רונן [נבו] (18.02.26)).

32. **מהות הקושי המונע התייצבות**; בחינת התימוכין הראייתיים לתנאי לפיו הגעת עד "תקשה עליו מאוד" (י. שקד, [סדר הדין האזרחי החדש](#) 405, 440-444 (מהדורה שלישית, 2023)), ובמסגרת זו נבחנות טענות לבעיות רפואיות (הדורשות הצגת מסמכים רפואיים הולמים), מניעה חוקית להגיע לארץ או חשש אחר.

33. **זהות המבקש**; כאשר המבקש להעיד בהיוועדות חזותית הינו התובע, בית המשפט יטה להחמיר אף יותר בבחינת הבקשה, מן הטעם שהתובע הוא זה שבחר להגיש את תביעתו בישראל (ראו עניין י. דורי; עניין פקיד שומה בעכו, פסקה 14).

34. **אפקטיביות החקירה ותקנת הציבור**; קיומה של אפשרות לחקירה נגדית אפקטיבית, חשיבות המהימנות, ויכולת בעל הדין להשפיע על העד להגיע ארצה, לצד החשש מפני פגיעה בתקנת הציבור בשל גביית עדות מחוץ לתחום השיפוט (ראו: בעניין בנק דיסקונט).

35. לצד שיקולים אלו, נקבע מנגנון איזון פנימי המגן על זכויות הצד שכנגד: ככל שמתן עדות בהיוועדות חזותית תקשה על בית המשפט להגיע לממצאים עובדתיים, או ככל שייוצר

קושי בהערכת מהימנות, הדבר ייזקף לחובת בעל הדין שביקש כי העדות תינתן באופן זה, וישפיע במישרין על משקל הראיה והעדויות מטעמו (ראו ענין **ברזיו** לעיל [רע"א 9892/09](#) **Lanport International LTD נ' Citibank N.A Tel Aviv** [נבו] (17.01.10); [רע"א 581/15 תמיר שאבי נ' עגיב \(כחלון\)](#), פסקה 13 להחלטתו של כבוד השופט נ. סולברג וההפניות הנזכרות שם [נבו] (03.02.15)).

ג.2. מן הכלל אל הפרט

36. על יסוד תשתית נורמטיבית זו, אבחן את בקשת הנתבעות בנוגע לכל אחד מהעדים מטעמה.
37. אפתח בטענותיהם הדיוניות של התובעים; לא מצאתי לדחות את הבקשה רק מהטעם שלא נסקרה ברשימת הבקשות, שכן לא ברור כי המניעה שהצריכה את הגשת הבקשה ידועה היתה במועד הגשת רשימת הבקשות ומכל מקום, לבית המשפט שיקול דעת לדון בבקשה אף שלא נכללה ברשימת הבקשות (ראו [תקנה 49\(ז\)](#)). בנוסף לא מצאתי לדחות את הבקשה רק מן הטעם שתצהירי העדים לא אושרו באישור קונסולרי, בין היתר, נוכח העובדה כי העובדות עליהן מבוססת ההחלטה מבוססות אף על מסמכים נלווים אחרים.
38. וכעת לגופה של בקשה; כעולה מתיאור המחלוקות בין הצדדים, המחלוקת העובדתית בין הצדדים אינה רבה, והיא מצטמצמת אף יותר נוכח העובדה, כי המגעים בין הצדדים מגובים בתכתובות דוא"ל והודעות WhatsApp. על כן, עיקר המחלוקת נוגעת לטעם בשלו גמלה ההחלטה בלב הנתבעות שלא להתקשר עם התובעים בהסכם המכר (האם כטענת התובעים ביקשו הנתבעות להתקשר עם צד שלישי שהיחידה שנמכרה לו היתה יקרה יותר או שטענת הנתבעות, מדובר היה בשיקולי מס) ולמשמעות המשפטית הנגזרת מהעובדות העולות מהמגעים והתכתובות בין הצדדים. הנזקים הכספיים שנגרמו לתובעים, לטענתם, מבוססים בעיקרם על חוות דעת שמאיות ועל עדות התובעים עצמם ועל כן בנוגע אליהם ספק אם תהיה למי מהעדים תרומה כל שהיא בעדותם.
39. לאור האמור, איני מקבלת את עמדת התובעים לפיה מדובר בתיק הכולל נדבכים עובדתיים רבים (סעיף 2 לתשובתם לבקשה) וככל שיהא צורך לעמת עדים עם מסמכים, ניתן לעשות כן אף באמצעות היוועדות חזותית.
40. **בכל הנוגע לגב' פלונית** - שקלתי את העובדה כי היא בעלת דין וכן את העובדה כי היא אזרחית ישראלית ותושבת ישראל. שקלתי את העובדה כי עד אפריל 2026 שהתה בישראל ובחרה לטוס לארה"ב בידיעה כי היא עתידה להעיד בחודש מאי 2026, שכן מועד עדותה המקורי היה 24.5.2026 (לעניין זה השוו [רע"א 39258-02-26 The Schik Dynasty LLC נ' ישמח הצדיק - קהילת ברסלב בגליל \(ע"ר\) ואח'](#), פסקה 10 להחלטת כבוד השופטת ר. רון [נבו] (18.02.26)).

41. העובדה כי הגב' פלונית בחרה לטוס לארה"ב בידיעה כי ההליך המשפטי בעניינה מתנהל, בידיעה כי היא עתידה להעיד זמן קצר לאחר מכן ונמנעה מהגשת הבקשה כאן טרם טיסתה לארה"ב, על מנת שתוכל לכלכל צעדיה בהתאם להחלטה, מקשה על קבלת הבקשה. אילו אכן סברה הגב' פלונית כי יקשה עליה לשוב ארצה למתן העדות, היה באפשרותה לפעול בשקידה ראויה ולבקש מבעוד מועד את הקדמת עדותה בטרם יציאתה מן הארץ, או להגיש את הבקשה דן טרם יציאתה לארה"ב על מנת שלא להעמיד את התובעים ובית המשפט בפני עובדה מוגמרת, אך היא בחרה שלא לעשות כן. בנסיבות אלה, נטלה הגב' פלונית, בידיעת מלוא העובדות, את הסיכון שבקשתה תדחה, על כל המשתמע מכך.

42. בכל הנוגע למצבה הרפואי; מכתביו של פרופ' שוטר שצורפו לבקשה ניתנו שניהם בעת שהותה של הגב' פלונית בארה"ב, היינו זמן קצר לאחר שטסה לארה"ב ומבלי שנטען כי חלה החמרה כל שהיא במצבה מאז שהגיעה לארה"ב (הם כתובים בעברית ואף לא נטען כי ניתנו לאחר בדיקה שבוצעה במהלך שהותה בארה"ב). לא הובאה כל התייחסות בתצהירה או במכתביו של פרופ' שוטר לעובדה, כי לא היתה כל מניעה מטעמה לטוס לארה"ב בחודש אפריל 2026 ולטעם בשלו, כעת, כחודש ומחצה לאחר מכן, יש הצדקה או בסיס רפואי להימנעות מטיסה לישראל לצורך מתן העדות. לכך יש להוסיף את העובדה, כי בהנחה שהגב' פלונית לא התכוונה להימנע ממתן עדות והכירה את מצבה הרפואי, סברה היא עצמה, כי אין מניעה כי תטוס לארה"ב ותחזור למתן העדות בישראל. בהיעדר כל טענה או עדות לשינוי במצבה הרפואי, סבורני, כי התנאי המרכזי הקבוע [בתקנה 72\(א\)\(1\)](#) לתקנות, לפיו הגעתו של העד לבית המשפט "תקשה עליו מאוד", לא הוכח ברמת הפירוט והמשקל הראייתי הנדרשים.

43. עוד מצאתי לדחות את טענת הגב' פלונית באשר למצב הביטחוני המורכב והבלתי יציב השורר בישראל, והשפעתו על התנועה האווירית ועל החשש מפני שיבושים או ביטולי טיסות. הגם שאין חולק, כי מדינת ישראל מצויה בתקופה ביטחונית מורכבת, אין בטיעון כללי זה, המשותף, למרבה הצער, לכלל תושבי המדינה והבאים בשעריה, בכדי להוות פטור גורף מהתייצבות פרונטלית למתן עדות והגב' פלונית לא הצביעה על מניעה קונקרטית, אובייקטיבית או אקטואלית המונעת כניסה או יציאה מישראל. הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח העובדה כי הגב' פלונית בחרה לטוס לארה"ב בידיעה כי עליה לשוב להעיד בישראל זמן קצר לאחר מכן. התנהלותה מעידה על כך שהניחה כי היא טסה לזמן קצר וקצוב ויהא עליה לשוב לישראל לצורך מתן עדות בהליך המתנהל בעניינה ואין טענה לשינוי במצב הביטחוני בישראל מאז תחילת חודש אפריל 2026 ועד היום.

44. כך או כך, החשש התיאורטי מפני ביטולי טיסות או הצורך להישאר בארץ באופן בלתי מתוכנן אינו עולה, לטעמי, כדי "מניעה של ממש" או "סיבה טובה" כנדרש בדיון, כאשר מדובר בבעלת דין שהיא אף אזרחית ותושבת ישראל וכאשר נכון לעת הזו אין מניעה לטוס לישראל וממנה והדיון קבוע לעוד עשרה ימים (ראו בהקשר זה, [רע"א 6635/02 סופרפלסט בע"מ נ' Societe Nouvelle de Chimie Industrielle](#), פסקה 4 לפסק דינו של כבוד השופט א. גרוניס [נבו] (06.10.02)).

45. בכל הנוגע למר פלונית, יישום הכללים האמורים מביא, לטעמי, לתוצאה הפוכה.
46. **מר פלונית** אינו בעל דין אלא עד ולא היתה מחלוקת כי מרכז חייו אינו ישראל אלא ארה"ב מזה מספר שנים. יתרה מכך, וכאן המהות, על פי מכתב עו"ד ניל, אף שמר פלונית שוהה כדין בארה"ב הוא לא יוכל לחזור לשטחה באם יצא הימנה לצורך מתן העדות ועליו לשהות בארה"ב עד להסדרת מעמדו, דבר שעשוי לארוך מספר חודשים.
47. לטענת התובעים, העובדה שמר פלונית בחר להגיש את הבקשה להסדרת המעמד רק כעת, ולא מצא להגיש בקשה דחופה כל שהיא, אינה אמורה לפגוע בזכותם לחקרו בחקירה נגדית פרונטלית בבית המשפט. יש ממש בטענת התובעים, לפיה, ספק אם הצורך להתייצב ולהעיד בבית המשפט בישראל היה נתון שנשקל על ידי מר פלונית במסגרת מכלול השיקולים שהנחו אותו בנוגע למועד פנייתו להסדרת המעמד. לשון אחר, לא נראה כי הצורך להתייצב וליתן עדות בישראל במועד שידוע היה מראש, היה שיקול במסגרת השיקולים שהנחו את מר פלונית בבחירת המועד להגשת הבקשה להסדרת המעמד, על מנת להבטיח את התייצבותו.
48. יחד עם זאת, אין בשיקול זה בכדי להכריע את הכף ולהביא לדחיית הבקשה.
49. כאמור לעיל, עלה ממכתבו של עו"ד ניל, כי הבקשה הדחופה שלטענת התובעים ניתן להגיש על מנת לקבל היתר ליציאה וחזרה מארה"ב, מיועדת למקרים הומניטריים קיצוניים (כגון מוות או מחלה) ולכן לא היה טעם בהגשתה כעת. יתרה מכך, אף אם אקבל את עמדת התובעים כי ניתן היה להגיש את הבקשה להסדרת המעמד במועד מוקדם יותר וכי יש לזקוף את השיהוי בהגשתה לחובתו של מר פלונית, התובעים לא חלקו על מסקנת עו"ד ניל, לפיה, חיובו של מר פלונית במתן עדות בישראל תביא לכך שהוא יראה כמי שזנח את בקשתו להסדרת מעמד ותמנע את חזרתו לארה"ב.
50. בנסיבות בהן מר פלונית הוא עד בהליך ולא בעל דין, כאשר מרכז חייו בארה"ב ולא בישראל וכאשר המחלוקות העובדתיות שתוארו לעיל אינן כאלה שלא ניתן לבררן באמצעות היוועדות חזותית, חיובו של מר פלונית להגיע ליתן עדות בישראל מן הטעם שהשתתה בהגשת הבקשה להסדרת מעמד, תביא, לטעמי, לפגיעה בלתי מידתית והרבה מעל הנדרש במר פלונית.
51. בנסיבות אלה, האיזון הדיוני הראוי בין הצדדים יישמר באמצעות הקביעה לפיה, ככל שמתכונת ההיוועדות מרחוק תייצר קושי בהערכת מהימנות מר פלונית או בקביעת ממצאי עובדה, ייזקף הקושי לחובתן של הנתבעות אשר עתרו לאופן העדה חלופי זה, וישפיע במישרין על משקל הראיות והעדויות מטעמן.
52. **אשר על כן, הבקשה להתיר את שמיעת העדויות בהיוועדות חזותית מתקבלת בחלקה, כך שהבקשה בעניינה של הגב' פלונית נדחית והיא תידרש להתייצב פיזית באולם בית**

המשפט לדיון הקבוע ליום 08.06.26, ואילו הבקשה בעניינו של מר פלונית מתקבלת והוא יורשה להעיד ממקום מושבו בקליפורניה, ארה"ב.

53. לשם הבטחת חקירתו הנגדית של מר פלונית כאפקטיבית, נקבעות ההנחיות הבאות :

א. האחריות המלאה להתקנת ציוד, ככל שיש בכך צורך ולהעברת הקישור הדיגיטלי לארה"ב מוטלת על הנתבעות.

ב. מר פלונית יחקר **ממשרד עורכי דין בתוך חדר מבודד וסטריילי** שאינו פתוח לציבור, שבו ישוהו אך ורק מר פלונית וככל שיש בכך צורך, אף איש צוות טכני שיסייע בשידור.

ג. ב"כ הנתבעות יגיש **עד ליום 03.06.26 בשעה 09:00** הודעה המפרטת את שם המשרד וכתובתו, ויאשר בה כי הושלמו ההכנות הטכניות הנדרשות.

ד. כל תקלה או הפרה של התנאים תפעל לחובת הנתבעות, הן בהיבט ההוצאות והן מבחינת המשקל הראייתי והדיוני.

54. בנסיבות העניין, סוגית ההוצאות בגין בקשה זו תידון ותילקח בחשבון במסגרת פסק הדין הסופי בהליך.

55. בשולי החלטתי זו אני מוצאת לציין ; אף שסבורני שנוכח המחלוקות העובדתיות בתיק לא יגרם לתובעים כל נזק משמיעת עדותו של מר פלונית בהיוועדות חזותית, ככל שיבקשו התובעים, לאור החלטתי זו, לדחות את מועד עדותו של מר פלונית למספר חודשים על מנת שיוכל להעיד בבית המשפט לאחר שיוסדר מעמדו, איעתר לבקשה.

ניתנה היום, ט"ו סיוון תשפ"ו, 31 מאי 2026, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה